

ירושלים, ה' בכסלו, תש"ס

14 בנובמבר, 1999

חוזר מס' ח-06 - 1984

לכבוד

התאגידים הבנקאיים

הנדון: תיקונים שונים להוראות הדיווח לציבור

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. לאור הניסיון שנצבר ולאחר התייעצות עם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל ועם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, תיקנתי את הוראות הדיווח לציבור בנושאים המפורטים להלן:

- א. גילוי בדבר השפעת עסקאות אחרות במכשירים פיננסיים נגזרים על שיעורי הכנסה והוצאה.
- ב. ביטול רצפת הדיווח על חובות בעייתיים.
- ג. אי ודאויות בגין השפעה של חקיקה חדשה ועניינים אחרים בנושא קופות גמל.
- ד. שינוי מתכונת הגילוי על עמלות תפעוליות.
- ה. שינוי הגדרת "בעל עניין" בהתייחס לקופת גמל במסגרת גילוי על "הטבות לבעל עניין ועסקאות אתו".
- ו. הבהרת הגילוי על השפעת אופציות על מאזני ההצמדה.
- ז. הוראות מעבר לשנת 1999.

ברצוני להבהיר כי בהתחשב בהערכות המיכונית הנדרשת במערכת בגין "באג 2000", ראיתי לנכון למעט במידת האפשר בתיקונים בשנת הדיווח הנוכחית.

התיקונים להוראות - דוח כספי שנתי

2. בעמוד 2-640, בסעיף (ג)5, לפני הגדרת "פעילות בחו"ל" יבוא:
"שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים אחרים" – לצורך חישוב שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים אחרים, יש לכלול את העסקאות האחרות המהוות חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM) על-פי היעוד הכלכלי של העסקאות. כאשר הנגזר יועד להקטין עודף התחייבויות, הסכום החוץ מאזני של נכס לקבל של הנגזר יקוזז מההתחייבויות המאזניות של המגזר. כאשר הנגזר יועד להקטין עודף נכסים, הסכום החוץ מאזני של התחייבות לשלם של הנגזר יקוזז מהנכסים המאזניים של המגזר. הצד השני של העסקה החוץ-מאזנית יצורף לסך הכל הנכסים או ההתחייבויות של המגזר הרלוונטי. ההכנסה או ההוצאה בגין הנגזר יוצגו גם הם בסעיף שבו הוצגו הנכס וההתחייבות החוץ-מאזניים".

דברי הסבר :

לאור הגידול בפעילות של תאגידי בנקאיים במכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות בהקשר של ניהול נכסים והתחייבויות, הוחלט לעדכן את שיטת החישוב וההצגה של הטור "שיעור הכנסה (הוצאה) כולל נגזרים אחרים".

בעבר נקבע כי תאגיד בנקאי שלא היה ערוך כדי להפריד למרכיביהן את התוצאות של העסקאות האחרות, המהוות חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות, יזקוף את הכנסות (הוצאות) המימון האחרות נטו בגין העסקאות האחרות הללו להכנסות (הוצאות) מימון בגין סך הנכסים הכספיים (סך ההתחייבויות הכספיות). במקרה זה, לא יהיה שינוי ביתרות המתייחסות ולא תהיה הקצאה של השינוי למגזרים השונים.

ההוראה מאמצת שיטה של "מעין גידור". השיטה מתבססת על היעוד הכלכלי של העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים לניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). על-פי שיטה זו במועד ביצוע העסקה הבנק קובע האם מדובר בעסקת ALM, ואם כן, מהי החשיפה המאזנית שאותה הבנק מעוניין להקטין (עודף נכסים או עודף התחייבויות).

שיטה זו משאירה בידי הנהלת התאגיד הבנקאי את שיקול הדעת בעת ביצוע עסקאות במכשירים נגזרים מסוגים שונים, האם ליישם לגביהן שיטה של "מעין גידור".

3. א. בעמוד 11-662, במקום האמור בסעיף 30.ח.2), יבוא :

"חובות בעייתיים אשר בהתאם לסעיף 4 להוראת נוהל בנקאי תקין מס' 314, לא סווגו בין קבוצות המשנה של החובות הבעייתיים, ידווחו בדוח הכספי לפחות כחובות בהשגחה מיוחדת."

ב. בעמודים 17,18-669, ביאור 4 - אשראי לציבור (בניכוי הפרשות לחובות מסופקים), תימחק ההערה הכללית (בתחתית העמוד).

ג. בעמוד 2-679 (הוראות מעבר לשנת 1999) נכלל הסעיף המפורט להלן :

"חובות בעייתיים"

5. תאגיד בנקאי אשר אינו ערוך לדיווח על חובות בעייתיים כאמור בחוזר מס' ח-1984-06, רשאי לדווח על חובות בעייתיים בהתאם למתכונת שדווחה בדוח הכספי לשנת 1998. זאת בכפוף ל :

(א) גילוי בדוח הכספי ליישום הוראות המעבר.

(ב) דיווח על חובות בעייתיים בדוח במתכונת שנתית לאחר שנת 1999 ייערך בהתאם לדרישות חוזר זה, לרבות תיקון נתוני השוואה לשנת 1999. "

דברי הסבר :

ריצפת הדיווח נקבעה בעבר כשלב מעבר. בעקבות התיקון הנוכחי נדרשים תאגידי בנקאיים לגלות מעתה את מלוא יתרונות החובות הבעייתיים. בשל ההיערכות המיכונית בגין "באג 2000", נקבעה הוראת מעבר המאפשרת דחיית יישום התיקון הנ"ל בדוח במתכונת שנתית לאחר שנת 1999.

4. בעמוד 12-663 אחרי סעיף 47 יבוא :

"47א. אי ודאויות בגין השפעה של חקיקה חדשה ועניינים אחרים בנושא קופות גמל

כאשר בביאורים לדוחות הכספיים מובאים פרטים לגבי השפעת חקיקה חדשה ועניינים אחרים בנושא קופות גמל, שלגביהם קיימת אי ודאות אשר להערכת הנהלת התאגיד הבנקאי עלולה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד הבנקאי ועל תוצאות פעילותו בעתיד, יש לכלול באותם ביאורים לפחות גילוי כמותי (או הפניה לגילוי כאמור) בדבר פעילות התאגיד הבנקאי בתחומים אלה ותוצאותיה בתקופת הדוח וכן בתקופת ההשוואה."

דברי הסבר :

בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים נכללים לעיתים ביאורים ובהם מידע על הליכי חקיקה או על עניינים אחרים בנושא קופות גמל שלהערכת הנהלת התאגיד הבנקאי קיימת אי ודאות לגבי השפעה מהותית שעלולה להיות להם על התאגיד הבנקאי ותוצאות פעולותיו. בהתייחס לאמור הוחלט כי יש לכלול גילוי כמותי בביאורים אלה.

5. א. בעמ' 10-664, בסוף סעיף 67 (עמלות תפעוליות) יבוא :

"ו. תאגיד בנקאי יגלה בנפרד את הכנסותיו מדמי ניהול ועמלות מביטוח חיים, את הכנסותיו מדמי ניהול ועמלות מביטוח דירות ואת הכנסותיו מעמלות מהעברת שכר דירה. דמי ניהול ועמלות מביטוח לא יכללו פרמיות ביטוח שניגבו ע"י הבנק עבור חברות ביטוח והועברו אליהן".

ב. בעמוד 58-669 (ביאור 21 - עמלות תפעוליות) לפני השורה "אחרות", תתווספנה השורות הבאות :

"דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים

דמי ניהול ועמלות מביטוח דירות

עמלות מהעברת שכר דירה"

ג. בעמוד 92-669, נספח ז' (ביאור 21 - עמלות תפעוליות), סעיפים 7-8 יסומנו 10-11 בהתאמה, ולפניהם יבוא :

"(7) דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים

(8) דמי ניהול ועמלות מביטוח דירות

(9) עמלות מהעברת שכר דירה"

בסעיף 10 (אחרות) יימחקו המילים "הכנסות מעסקי ביטוח".

דברי הסבר :

הוחלט על הרחבת הגילוי בדבר הכנסות מדמי ניהול ועמלות מביטוח והעברת שכר דירה, מידע הרלבנטי בעיקר בבנקים למשכנתאות. כמקובל, הגילוי כפוף למבחני מהותיות.

6. בעמוד 4-665, בסוף סעיף 80.ז(2)(3), יבוא :

"(ה) בפסקה זו, "בעל עניין" - למעט קופת גמל, כמשמעותה בסעיף 47(א)(2) לפקודת מס הכנסה".

דברי הסבר :

ההוראות הותאמו לסעיף 64 לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג – 1993, הממעט קופת גמל כאמור, מהגדרת "בעל עניין".

7. בעמודים 46,47-669 ביאור 16, (נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה) ובעמוד 19-680 נספח ח' (דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה):

(א) במקום השורה "אופציות" יבוא:

" אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)"

(ב) בסוף הביאור יבואו השורות:

" אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף נטו (ערך נקוב מהוון) "

דברי הסבר :

מסקירת הביאור על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה שנכלל בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים ליום 30.6.99, עלה כי בנוסף לגילוי הנדרש על פי הוראותינו בדבר אופציות, ניתן גילוי גם לשווי האופציות במונחי נכס הבסיס. שווי האופציות במונחי נכס הבסיס הינו מכפלת הדלתא של האופציה (המחושבת על-פי מודל בלק אנד שולס) בשווי של נכס הבסיס ליום המאזן. לאחר בחינת הגילוי שניתן כאמור לעיל, ראינו לנכון להציע מתכונת גילוי אחידה לגבי האופציות בביאור האמור.

הוראות מעבר

8. מצורפות הוראות המעבר לשנת 1999.

תחילה

9. תחילת התיקונים להוראות לפי חוזר זה היא כדלקמן:

בהתייחס לסעיפים 2 ו-7 - החל מיום 1.1.2000. מומלץ ליישם את האמור בסעיפים אלה בדוח השנתי לשנת 1999.

בהתייחס לסעיף 3 - בדוחות לשנת 1999. כמו כן נקבעו הוראות מעבר ספציפיות.

בהתייחס לסעיפים 4-6 - בדוחות לשנת 1999.

עדכון הקובץ

10. מצ"ב דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון:

להכניס עמוד

640-2 [12] (11/99)

662-11 [11] (11/99)

663-12 [10] (11/99)

664-10 [11] (11/99)

להוציא עמוד

640-2 [11] (12/97)

662-11 [10] (4/97)

663-12 [9] (12/97)

664-10 [10] (4/97)

(11/99) [10] 665-4	(7/96) [9] 665-4
(11/99) [9] 669-17	(4/97) [8] 669-17
(11/99) [8] 669-18	(8/94) [7] 669-18
(11/99) [11] 669-46,47	(12/97) [10] 669-46,47
(11/99) [12] 669-58	(12/97) [11] 669-58
(11/99) [9] 669-92	(1/97) [8] 669-92
-----	(12/98) [1] 678-1-3
(11/99) [1] 679-1-2	-----
(11/99) [8] 680-19	(8/94) [7] 680-19
(11/99) [1] 680-20	-----
(11/99) [1] 699-16	-----

דפי עדכון ללווחות בקשר עם סעיף 2 לחזור זה ישלחו בנפרד.

בכבוד רב,

יצחק טל

המפקח על הבנקים

(docs 8012)